

4/10.2

ARCHEOLOGICKÉ VÝZKUMY V PRAXI

DOPORUČENÁ PODOBA ZÁKLADNÍCH DOKUMENTŮ

Po oznámení stavebního záměru Archeologickému ústavu AV ČR (nebo jiné oprávněné organizaci) je nutno, aby organizace oprávněná provádět záchranný archeologický výzkum na konkrétní stavbě co nejrychleji kontaktovala zástupce stavebníka a navázala s ním v dostatečném předstihu komunikaci. K tomu je nejvíce vhodná forma tzv. kontaktního dopisu.

V kontaktním dopise by neměla chybět informace, jakým způsobem byla oprávněná organizace vybrána či doporučena k provádění záchranného archeologického výzkumu na konkrétní akci (doporučena regionální archeologickou komisí, orgánem státní správy, Archeologickým ústavem AV ČR apod.). Stručně by měla být shrnuta základní legislativa (zákonné povinnosti stavebníka) a důraz by měl být kladen na projednání archeologického výzkumu v dostatečném předstihu. Smyslem kontaktního dopisu je především žádost oprávněné organizace o poskytnutí základní dokumentace ke stavebnímu záměru, aby mohl být stanoven nutný rozsah a forma i finanční a časová náročnost případného záchranného archeologického výzkumu.

Kontaktní dopisy mohou stavebníka především upozornit na míru rizika:

- A) Jestliže je malá pravděpodobnost výskytu archeologických památek a situací, v takovém případě **výzkum bude probíhat formou dohledu**
- B) V situaci, kdy pravděpodobnost nutného předstihového archeologického výzkumu je značná, ale je ji nutno ověřit **předběžným zjišťovacím archeologickým výzkumem**
- C) Existuje jistota výskytu archeologických památek a situací, v takovém případě bude nutný **předstihový archeologický výzkum**

Dovolujeme si Vám oznámit, že k zajištění archeologického výzkumu na Vašem stavebním záměru doporučila Regionální archeologická komise na základě svého jednání naši organizaci.

- A) Vzhledem k tomu, že včasné projednání archeologického výzkumu snižuje rizika případných zdržení samotné stavby, **doporučujeme Vám se na nás obrátit v dostatečném předstihu před plánovaným zahájením prací.**
- B) Upozorňujeme na skutečnost, že plocha zamýšlené stavby se nachází v místě se značnou mírou pravděpodobnosti výskytu archeologických památek a situací, které si mohou vyžádat značně finančně i časově náročný záchranný archeologický výzkum. Z tohoto důvodu **je nutno celou záležitost projednat v dostatečném předstihu, aby případný archeologický výzkum mohl proběhnout před jakýmkoli zemními pracemi stavby.** Nelze vyloučit, že před provedením výzkumu bude nutno realizovat nevelký zjišťovací archeologický výzkum, který by prokázal přítomnost a stupeň

První kontakt stavebníka s archeologem

Kontaktní dopisy

Upozornění na pravděpodobnost výskytu archeolog. památek

Obvyklý text kontaktního dopisu

zachování archeologických památek a situací, upřesnil dobu trvání a ohodnocení finančních nákladů případného následného předstihového archeologického výzkumu.

- C) Vzhledem k enormnímu rozsahu zemních prací a skutečnosti, že se jedná o plochu nacházející se v oblasti s vysokou mírou až jistotou pravděpodobnosti výskytu archeologických památek, **je nutno předpokládat, že bude nutné provedení finančně i časově náročného předstihového (tedy před jakýmkoli zemními pracemi stavby) záchranného archeologického výzkumu.** Plocha se nachází v příhodné sídelní poloze (popis předpokládaných nálezů). Případná záchrana a dokumentace archeologických situací musí nutně proběhnout před samotným zahájením zemních prací.

Požadavek projednání archeologického výzkumu v dostatečném předstihu je obsažen i v závazném vyjádření Odboru památkové péče. Povinnost stavebníka umožnit archeologický výzkum vyplývá z § 22 odst. 2 Zákona 20/87 Sb. ve znění Zákona 242/92 Sb. Na základě tohoto Zákona vyplývá i povinnost stavebníka plně hradit náklady na provedení záchranného archeologického výzkumu.

Důležitá žádost o poskytnutí základní dokumentace

Abychom mohli přesně posoudit potřebný rozsah archeologického výzkumu, potřebujeme zapůjčit stavební dokumentaci:

situční plán (např. kopii snímku z katastrální mapy),

výkopové plány (půdorys + řezy),

projekt zemních prací,

harmonogram prací,

event. **geologický či inženýrsko-geologický průzkum.**

Ve věci archeologického výzkumu se prosím dále obračejte písemně na naši adresu:

Návrh postupu archeologa

Po obdržení stavební dokumentace by se měla oprávněná organizace stavebníkovi vyjádřit ke stavebnímu záměru ve svém odborném stanovisku, v němž by měly být shrnuty požadavky na zajištění nezbytného rozsahu záchranného archeologického výzkumu. Především by měla být stanovena forma záchranného archeologického výzkumu stanovená na základě rozsahu zemních prací stavby a znalosti intenzity, formy a podoby předpokládaných archeologických nálezů a situací v konkrétním daném místě (na základě dosavadních archeologických výzkumů a literatury).

Následně by měl být stanoven konkrétní postup a finanční i časové požadavky. V neposlední řadě je nutno stanovit způsob financování a ukončení celého díla (fakturační podmínky a způsob převzetí díla). Archeologické výzkumy na stavbách mohou totiž v zásadě probíhat čtyřmi způsoby.

a) Archeologický výzkum

prováděný formou dohledu na objednávku (minimální předpoklad nálezu)

Příklad vyjádření archeologa

Děkujeme Vám za dodání dokumentace k předmětné stavbě. Vzhledem k plošnému rozsahu zemních prací a především situování plochy do prostoru četné novověké výstavby (při níž docházelo již dříve k četným výkopům), která zapříčinila nejspíše likvidaci případných archeologických památek a situací již v minulosti, **navrhujeme v průběhu zemních prací provádět záchranný archeologický výzkum formou archeologického dohledu.** Plocha se nachází ve značné vzdálenosti od doposud známých pravěkých či

středověkých archeologických nálezů a situací. Z okolí však pochází několik dokladů (popis možných archeologických nálezů a situací)

Vzhledem k rozsahu i hloubce zemních prací nelze zcela vyloučit možnou přítomnost ojedinělých archeologických nálezů z pravěku i pozdějších období středověku a novověku. Z tohoto důvodu je sledování celé akce nezbytně nutné. Případná záchrana a dokumentace ojedinělých archeologických situací proběhne v technologické pauze stavby po dohodě s vedením stavby. Stavební práce budou v tomto případě zápisem ve stavebním deníku zastaveny v místě nálezu po dobu minimálně jednoho až maximálně tří po sobě jdoucích pracovních dní následujících po dni, kdy k nálezu došlo. Upozorňujeme však na skutečnost, že pokud se v průběhu záchranného archeologického výzkumu prováděného formou dohledu objeví mimořádné archeologické památky a situace, bude nutno zemní práce přerušit do doby uzavření smlouvy o dílo, která bude řešit následnou záchranu těchto archeologických objektů a situací. Povinnost stavebníka umožnit archeologický výzkum vyplývá z § 22 odst. 2 Zákona 20/87 Sb. ve znění Zákona 242/92 Sb. Na základě tohoto Zákona vyplývá i povinnost stavebníka plně hradit náklady na provedení záchranného archeologického výzkumu.

Žádáme Vás tímto o laskavé zaslání objednávky na záchranný archeologický výzkum (cena do, - Kč + 19 % DPH) a sdělení přesného termínu započítání zemních prací stavby, a to alespoň 3 dny předem.

K návrhu ceny na archeologický výzkum formou dohledu:

Archeologické výzkumy formou dohledu prováděné na základě objednávky bývají obvykle do výše max. 10.000,- Kč. Pokud předem předpokládáme náklady vyšší, uzavíráme na tyto akce vždy Smlouvy o dílo. Cena dohledu je počítána podle skutečně provedených návštěv archeologa na stavbě v hodinové sazbě ..., - Kč/hod s tím, že jednu návštěvu paušálně počítáme jako dvouhodinovou. Ke každé ukončené akci se automaticky připočítává vypracování potvrzení nebo závěrečné zprávy, evidence památkové péče, vypracování hlášení Archeologickému ústavu AV ČR v ceně celkem, - Kč. Tj. náklady na minimální akci v rozsahu jedné návštěvy archeologa na stavbě jsou, - Kč.

Po ukončení terénní části Vám zašleme celkovou fakturu, po jejímž zaplacení obdržíte Potvrzení o provedení archeologického výzkumu.

b) Archeologický výzkum

prováděný formou dohledu na objednávku (předpoklad ojedinělého nálezu)

*Děkujeme Vám za včasné dodání dokumentace k předmětné stavbě. Vzhledem k značnému rozsahu zemních prací a zároveň skutečnosti, že jde o oblast s poměrně nízkou mírou pravděpodobnosti výskytu archeologických památek (situování výstavby do prostoru, který již byl dříve dotčen rozsáhlou těžební aktivitou, značně svažitý prostor), **navrhujeme v průběhu zemních prací provádět záchranný archeologický výzkum formou zpřísněného archeologického dohledu.** (Popis předpokládaných archeologických nálezů). Proto, vzhledem k rozsahu a hloubce zemních prací, nelze zcela vyloučit možnou přítomnost ojedinělých prehistorických archeologických nálezů či nálezů z pozdějších období středověku a novověku, včetně starší zaniklé zástavby.*

**Příklad vyjádření
archeologa**

Případná záchrana a dokumentace archeologických situací proběhne v technologické pauze stavby po dohodě s vedením stavby. Stavební práce budou v tomto případě zápisem ve stavebním deníku zastaveny v místě nálezu po dobu minimálně jednoho až maximálně tří po sobě jdoucích pracovních dnů následujících po dni, kdy k nálezu došlo. Upozorňujeme však na skutečnost, že pokud se v průběhu záchranného archeologického výzkumu prováděného formou dohledu objeví mimořádné archeologické památky a situace, bude nutno zemní práce přerušit do doby uzavření dodatku k této smlouvě, který bude řešit následnou záchranu těchto archeologických objektů a situací. Povinnost stavebníka umožnit archeologický výzkum vyplývá z § 22 odst. 2 Zákona 20/87 Sb. ve znění Zákona 242/92 Sb. Na základě tohoto Zákona vyplývá i povinnost stavebníka plně hradit náklady na provedení záchranného archeologického výzkumu.

Návrh Smlouvy o dílo na výše uvedený archeologický výzkum Vám posíláme v příloze. Pokud s tímto návrhem budete souhlasit, doplňte prosím údaje do hlavičky a obratem zašlete, abychom mohli připravit čistopisy k podpisu. V případě Vašich připomínek k návrhu smlouvy je nás možno kontaktovat.

Přílohy: 1 x návrh smlouvy

1 x rozpočet

c) Zjišťovací archeologický výzkum

provedený před předstihovým záchranným archeologickým nálezem (značný předpoklad archeologických nálezů)

Příklad vyjádření archeologa

Děkujeme Vám za dodání dokumentace k předmětné stavbě. Vzhledem k předpokládanému rozsahu zemních prací a skutečnosti, že se předmětná plocha nachází v prostoru s vysokou mírou pravděpodobnosti výskytu archeologických památek a situací především z období pravěku, doporučujeme z hlediska archeologické památkové péče věnovat celé akci mimořádnou pozornost. Vzhledem k situování plochy je nutno předpokládat, že bude nutné provedení finančně i časově náročného předstihového (tedy před jakýmkoli zemními pracemi stavby) záchranného archeologického výzkumu. Plocha se nachází v příhodné sídelní poloze (popis předpokládaných archeologických nálezů).

Abychom vyloučili možnost kolize záchranného archeologického výzkumu se stavbou, **doporučujeme provést zjišťovací archeologický výzkum, který by prokázal absenci či existenci archeologických památek a situací a přesněji specifikoval rozsah, stupeň zachování a význam těchto památek (včetně časové a finanční náročnosti následného předstihového záchranného archeologického výzkumu).** Zjišťovací výzkum (realizovaný formou několika bagrovaných řezů a následně ručně dokopaných sond v místech s eventuelním pozitivním archeologickým zjištěním) bychom mohli provést ihned po podpisu smlouvy (doba trvání terénní části dnů) a cca do ... dnů bychom vyhotovili písemnou nálezovou zprávu (předběžné výsledky výzkumu bude možno formulovat ihned po ukončení terénní části výzkumu). Nálezová zpráva ze zjišťovacího archeologického výzkumu by měla obsahovat.

- popis, dokumentaci a odborné vyhodnocení zjišťovacím výzkumem zachycené situace
- v případě pozitivního archeologického zjištění:
 - určení plochy, na které bude třeba provést následný předstihový záchranný archeologický výzkum
 - upřesnění doby jeho trvání a ohodnocení jeho finančních nákladů platné pro dobu jeho vzniku

- v případě negativního archeologického zjištění:
 - potvrzení o provedeném archeologickém výzkumu pro orgány činné ve stavebním řízení a pro potřeby další dokumentace objednatele, byly-li archeologické situace prokazatelně zničeny v minulosti
 - nebo požadavek na záchranný archeologický výzkum prováděný formou dohledu v průběhu zemních prací stavby v ostatních případech.

Náklady na provedení zjišťovacího výzkumu odhadujeme na cca Kč, ale bude možno vyloučit kolizi se stavbou. Po provedení zjišťovacího výzkumu může následovat předstihový záchranný archeologický výzkum, který musí být v každém případě realizován před zahájením jakýchkoli zemních prací. Povinnost stavebníka umožnit archeologický výzkum vyplývá z § 22 odst. 2 Zákona 20/87 Sb. ve znění Zákona 242/92 Sb. Na základě tohoto Zákona vyplývá i povinnost stavebníka plně hradit náklady na provedení záchranného archeologického výzkumu.

Návrh Smlouvy o dílo a rozpočet Vám posíláme v příloze. Pokud s tímto návrhem budete souhlasit, doplňte prosím údaje do hlavičky a obratem zašlete, abychom mohli připravit čistopisy k podpisu. V případě jakýchkoli připomínek, doplňků či žádostí o detailní konzultaci nás prosím kontaktujte.

Přílohy: 1 x rozpočet na zjišťovací archeologický výzkum

1 x návrh smlouvy na provedení zjišťovacího archeologického výzkumu

d) Nezbytný předstihový záchranný archeologický výzkum (jistota výskytu archeologických nálezů)

V případě nezbytnosti provést předstihový záchranný výzkum, (což se většinou ukáže na základě předcházejícího zjišťovacího výzkumu), zpravidla doporučená organizace předkládá **projekt archeologického výzkumu**, který by měl obsahovat následující základní části

1) Shrnutí výsledků zjišťovacího archeologického výzkumu a konstatování, že celá plocha ohrožená stavební aktivitou je územím s archeologickými nálezy podle Zákona 20/87 Sb. ve znění Zákona 242/92 Sb. Před zahájením jakékoli stavební aktivity je nutno provést rozsáhlý, finančně i časově náročný předstihový záchranný archeologický výzkum.

2) Návrh postupu

Navrhujeme celou plochu rozdělit na 2 etapy (viz Příloha č. 1 ke smlouvě) a každou řešit separátně při zachování možnosti prolínání jednotlivých etap (etapizace je patrná z Přílohy č. 3 – harmonogram).

Plocha A

- 1.** Provést hrubou skryvku (kóta 196,30 m n.m.), kterou zajistí objednatel. Předpokládaný rozsah činí 830 m³ (1660 m², mocnost 0,5 m).
- 2.** Začištění plochy drobnou mechanizací po hrubé skryvce a příprava plochy výzkumu (10 pracovních dnů).
- 3.** Výzkum zahluobených archeologických objektů do geologického podloží (předpoklad 10 pracovníků arch. výzkumu po dobu 30 pracovních dnů).

**Projekt
archeologického
výzkumu**

Příklad návrhu postupu

Plocha B

1. Provést hrubou skrývku, kterou zajistí objednatel. Předpokládaný rozsah činí 1283 m³ (1283 m², mocnost 1 m).
2. Zčištění plochy naší drobnou mechanizací po hrubé skrývce a příprava plochy výzkumu (10 pracovních dnů).
3. Výzkum kulturní pravěké vrstvy (mocnost 0,3 m) metodou šachovnice (výzkum lichých čtverců, po dokumentaci řezů terénem a situací v lichých čtvercích bude přistoupeno k výzkumu sudých čtverců – velikost čtverců 4 x 4 m) a zahloubených archeologických objektů do geologického podloží. Západní polovina plochy pouze výzkum zahloubených objektů do geologického podloží. Předpokládáme výzkum cca 40 čtverců ve východní polovině. Jeden čtverec dokončí 2 pracovníci arch. výzkumu za 10 pracovních dnů.

3) Návrh rozpočtu**Rozpočty na záchranný archeologický výzkum**

Rozpočty na záchranné archeologické výzkumy mohou být strukturovány různými způsoby. Ve většině případů je totiž archeolog na základě svých dosavadních zkušeností postaven před nelehký úkol ocenit práce, jejichž objem je ukryt pod zemí. Z tohoto důvodu je v některých případech cena kalkulována podle ceny za 1 m³ prozkoumaných archeologických terénů (podle složitosti předpokládané archeologické situace). Při průzkumech lineárních inženýrských sítí bývá používána cena v Kč za 10 (ve městě či intravilánu vesnice), 100 či 1.000 délkových metrů (v extravilánech). Nejprůhlednějším a dnes již nejužívanějším oceněním archeologických prací jsou hodinové sazby v jednotlivých kategoriích pracovníků. Ve dvou přehledných tabulkách jsou představeny jednotlivé nejběžnější položky archeologického výzkumu, z nichž většina je převedena na hodinové sazby v kombinaci s položkami, které jsou vyčísleny v celkových sumách (subdodávky či položky s vnitřním detailním rozpočtem). Tabulka č. 1 představuje rozpočet na menší archeologický výzkum prováděný formou dohledu s pozitivním archeologickým zjištěním, při němž byla provedena časově omezená záchrana a dokumentace nevelkého archeologického nálezu

Tabulka č. 1

Rozpočet na archeologický výzkum						
	Počet návštěv	Počet pracovníků		Hod. sazba	Počet hod	Celkem
návštěva na stavbě spojená s cestou a rekognoskačí terénu	10	1	archeolog		2	
práce v terénu, dokumentace	3	1	vedoucí archeolog		8	
zjištěných archeologických situací	3	1	asistent arch. výzkumu		8	
	3	1	specialista arch. výzkumu		8	
	3	1	pracovník arch. výzkumu		8	
keramická laboratoř		1	vedoucí laborant		8	
		1	specialista arch. výzkumu		16	
		1	pracovník arch. výzkumu		24	
zaměření						
vyhodnocení archeologického výzkumu, rešerše v archeologických archivech, vypracování vyjádření a závěrečné zprávy		1	archeolog		24	
evidence pam. péče	-				1	
vypracování hlášení AÚ AV ČR	-	1	archeolog		1	
rezerva						
					celkem	0,00 Kč
						+ 19% DPH
Zhotovitel si vyhrazuje právo přesunu jednotlivých položek mezi sebou v průběhu prací při respektování maximální nepřekročitelné ceny.						

Tabulka č. 2 představuje variantu rozpočtu velkého předstihového záchranného archeologického výzkumu s četnými dílčími položkami. V ojedinělých případech jsou kombinovány hodinové sazby s režijními náklady pracoviště.

**Zpráva k návrhu
rozpočtu**

Součástí rozpočtu na archeologické práce zpravidla není hrubá skryvka na povrch archeologických terénů, kterou provede objednatel (stavebník). Rozpočet ovšem obsahuje položku za dozor archeologa, který bude dohlížet na úroveň skryvky.

Při následném začistění plochy před zahájením výzkumu počítáme s nasazením vlastní mechanizace (po deseti dnech na každou z ploch A a B). V rozpočtu na vlastní výzkum počítáme se zajištěním terénní fáze i zpracování celkem s 1 archeologem, 2 asistenty archeologického výzkumu. Terénní část výzkumu budou dále průběžně provádět 4 terénní specialisté (dokumentátoři, kreslíči, „placmistři“) a cca 37 terénních pracovníků (při vytížení jeden čtverec – 2 osoby – 10 pracovních dnů). Každý den terénní části výzkumu předpokládáme přítomnost cca 40 lidí v terénu. V zájmu zachování plynulosti se budou jednotlivé etapy výzkumu kontinuálně prolínat. Současně by mělo probíhat zpracování výzkumu – laboratorní ošetření archeologických hmotných nálezů v laboratoři (1 vedoucí laborant, 1 specialista laborant) – předpokládáme celkem 10 pracovníků v laboratoři (zpracování nálezů bude probíhat v delším časovém úseku po ukončení terénní části výzkumu s menším počtem osob).

Součástí rozpočtu jsou položky za pronájem stavebních buněk (1 x kancelář, 1 x sklad, 2 x šatna, 1 x umyvárna) a mobilních toalet (3 ks) používaných v průběhu terénní části výzkumu přímo na ploše výzkumu, jelikož není možno tyto prostory využívat přímo na místě výzkumu ve stávajícím objektu. Zařízení staveniště – výzkumu musí být napojeno na síť (voda, kanalizace, elektřina).

Položka začistění plochy po hrubé skryvce počítá s nasazením zhotovitelovy mechanizace s proškolenou obsluhou na dobu 10 dnů na jednu plochu, včetně vybrání recentních narušení a výkopů.

Odvoz a deponie zeminy při začistění plochy a vlastním průzkumu je součástí rozpočtu (plocha A minimálně; plocha B cca 600 m²). Odvoz kontejnerem Avia v ceně,- Kč za kontejner (... Kč/m³).

Převoz zeminy v průběhu terénní části výzkumu. Používání pásového transportéru pro převoz zeminy ze vzdálenějších částí výzkumu k deponii či místu nakládky na automobily. Je nezbytným pomocníkem urychlujícím výrazně provádění terénní části výzkumu. Zajistí zhotovitel.

Geodetické práce a jejich zpracování. Nutná přítomnost geodetického týmu každý druhý den po dobu provádění terénní části výzkumu a průběžné zpracování dat v PC centru (fotografie, plány, digitalizace kresebné i fotografické dokumentace, zpracování jednosnímkové fotografie). Nutno zajistit vyškoleným geodetickým týmem dlouhodobě spolupracujícím s archeology. 2/3 prostředků bude nutno vyčlenit na terénní část výzkumu, cca 1/3 na zpracování.

Environmentální analýzy. Odběr, plavení na plavici lince, separace, určení a zpracování ekofaktů (specifického druhu archeologických nálezů). Určování zvířecích kostí, pylové analýzy, určování dřevěných předmětů, dendrochronologie, radiokarbonové datování atd. Zcela specifický druh činností realizovaný vysokoškolsky vzdělanými odborníky. Tato položka může být detailně rozklíčována separátním rozpočtem a projektem.

Další posudky a analýzy. Sledování geologické skladby plochy, pedologie, analýzy související s pyrotechnologickými aktivitami apod. Zcela specifický druh činností realizovaný vysokoškolsky vzdělanými odborníky. Tato položka může být detailně rozklíčována separátním rozpočtem a projektem.

4) Přípomínky k připravenému návrhu smlouvy o dílo

Podstatné je nerušené provádění výzkumu před zahájením jakýchkoli stavebních aktivit.

Pro zajištění výzkumu je podstatné, zda existují nějaké omezení pro jeho celoplošné a průběžné provádění (vysvahování okrajových ploch, lavice podél stávajících objektů, plošná omezení apod.).

Pro provádění výzkumu je nutné zajištění zázemí výzkumu v místě provádění díla (šatny, sklady, toalety, umyvárny apod. – napojení na síť).

Celkový termín (... pracovních dnů – ... měsíce) se skládá z jednotlivých etap, které jsou zachyceny v harmonogramu.

- 5) Přílohy:**
- 1 x návrh smlouvy
 - 1 x příloha č. 1 (plocha výzkumu)
 - 1 x příloha č. 2 (rozpočet výzkumu)
 - 1 x příloha č. 3 (harmonogram výzkumu)

Objednávka na záchranný archeologický výzkum

Po zvážení a projednání uvedených návrhů může stavebník přistoupit k vystavení objednávky. Ke standardní objednávce, ve které je specifikován předmět díla, cena, způsob fakturace a předání díla, je vždy dobré připojit (formou přílohy) podstatné záležitosti související se součinností pracovníků archeologického výzkumu s probíhající stavbou, jak ukazuje vzor objednávky v kapitole 4/3.5.1.

Smlouvy na záchranný archeologický výzkum

Smlouvy na záchranné archeologické výzkumy by měly především konkrétně specifikovat formu výzkumu a dále detailně specifikovat předmět výzkumu, cenu a způsob čerpání finančních prostředků, celkové či dílčí termíny dokončení díla, součinnost nutnou k provedení výzkumu, způsob předání díla a formu jeho ukončení. Příklady variant uzavíraných smluv jsou v kapitole 4/3.5.2.

Předmět smlouvy

Z formulace předmětu smlouvy musí být jednoznačně patrné, jaký druh archeologického výzkumu bude prováděn. Půjde zejména o

1. Zjišťovací archeologický výzkum
2. Záchranný archeologický výzkum prováděný formou dohledu
3. Předstihový záchranný archeologický výzkum

Časové termíny ve smlouvě

Pro zahájení výzkumu je nutno jasně specifikovat podmínky, za nichž bude možno výzkum fakticky zahájit (po podpisu smlouvy, zaplacení zálohy, splnění stanovených podmínek – zázemí výzkumu, provedení skrývky, zahájení zemních prací apod.). Zároveň je vhodné rozdělit záchranný archeologický výzkum na terénní část výzkumu a na zpracování s vlastními termíny plnění.

V případě záchranného archeologického výzkumu prováděného formou dohledu je doba provádění výzkumu a termín jeho ukončení úzce svázán s dobou provádění zemních prací stavby.

Termín archeologického výzkumu může být ovlivněn klimatickými podmínkami (především promrznutím půdy). Z tohoto důvodu bývá v článku smlouvy, který specifikuje termín dokončení terénní části výzkumu, často využita tzv. „mrazová klauzule“ či definován požadavek na zastřešení či zateplení plochy výzkumu.

Do smlouvy může být zakomponováno prodloužení termínu dokončení díla (či zastavení prací na provádění díla) v případě prodlení s úhradou faktur:

Ve smlouvě musí být specifikována výše nasmlouvaných finančních prostředků (cena + výše DPH) a forma jejich konkrétního čerpání (záloha, způsob zúčtování zálohové faktury, fakturace po terénní části výzkumu, fakturace po zpracování, průběžná měsíční fakturace, splatnost faktur, penále a smluvní pokuty apod.).

fakturace, splatnost faktur, penále a smluvní pokuty apod.).

V tomto článku smlouvy je nutno specifikovat všechny vzájemné požadavky zhotovitele a objednatele, které vyplývají především z konkrétního místa a způsobu provádění záchranného archeologického výzkumu. Tento článek velice často ovlivňuje vzájemnou koexistenci pracovníků archeologického výzkumu se stavbou.

Zde jsou specifikovány věci poskytnuté objednatelem zhotoviteli v místě provádění záchranného archeologického výzkumu (zázemí a zajištění výzkumu). Půjde-li o zajištění **minimálních požadavků, pak**.

se obvykle objednatel výzkumu zavazuje poskytovat zhotoviteli dle jeho požadavků po celou dobu provádění díla na vlastní náklady prostor přímo na ploše výzkumu, kde bude zhotovitel moci po dobu terénní části výzkumu bezúplatně deponovat mobilní toaletu a stavební buňku, která bude sloužit zhotoviteli jako sklad, kancelář a šatna. Prostorové zajištění rozsáhlého předstihového záchranného archeologického výzkumu vyžaduje podrobnější popis, včetně vyřešení otázek spojených s připojením na inženýrské sítě

V tomto článku smlouvy musí být specifikován způsob a forma předání provedených prací a nálezové zprávy. Předány mohou být jednotlivé dílčí etapy výzkumu (jednotlivé plochy, na nichž byl proveden záchranný archeologický výzkum) či celé fáze výzkumu (terénní část a zpracování). V celkovém předávacím protokolu na celé dílo nesmí chybět celková částka, která byla poskytnuta na provedení záchranného archeologického výzkumu.

V případě nálezů ojedinělých nepředvídatelných archeologických situací **při záchranném archeologickém výzkumu** prováděném formou dohledu může nastat situace, že předpokládané náklady na provedení výzkumu nemohou dostačovat k zajištění nezbytné záchrany těchto nálezů. Z tohoto důvodu může být smlouva doplněna o ustanovení, zajišťující že jestliže na předemné ploše dojde k objevu takového množství archeologických památek, k jejichž záchraně a dokumentaci bude nutné provedení záchranného archeologického výzkumu, jehož rozsah bude větší nežli rozsah díla podle uzavřené smlouvy, budou stavební i zemní práce zastaveny v plném rozsahu a nastalá situace bude řešena dodatkem ke smlouvě.

Při zjišťovacím archeologickém výzkumu je zřejmé, že v případě pozitivního archeologického nálezů může navázat předstihový záchranný archeologický výzkum. Z tohoto důvodu bývá do smlouvy na provedení zjišťovacího archeologického výzkumu vložen odstavec o možném následujícím výzkumu, zajišťující aby po ukončení zjišťovacího archeologického výzkumu mohl následovat samotný záchranný/předstihový archeologický výzkum, jehož rozsah a forma bude upřesněna další smlouvou o (následujícím) díle.

Cena díla

Součinnost smluvních stran

Věci určené k provedení díla

Převzetí prací

Následující (vyvolané) práce

Záchranný archeologický výzkum nebude samozřejmě následovat v případě negativního výsledku zjišťovacího výzkumu.

Ostatní ujednání ve smlouvě

Obecné odstavce, které jsou součástí každé smlouvy o dílo (projev svobodné vůle při podpisu, změny smlouvy možné pouze písemnými dodatky, počet podepsaných vyhotovení smlouvy apod.)

Předávací protokoly

Předávací protokoly **na jednotlivé etapy či celé záchranné archeologické výzkumy** jsou v průběhu provádění archeologického výzkumu nezbytnými dokumenty. Stavebník předává plochu oprávněné organizaci provádějící výzkum a ta následně plochu formou předávacího protokolu vrací stavebníkovi, který zde může zahájit stavební aktivitu. Terénní část archeologického výzkumu je nutno uzavřít předávacím protokolem, jelikož od ukončení této etapy začíná nejčastěji běžet fáze zpracování. V předávacím protokolu nesmí chybět jasná specifikace kdo je předávající, kdo přijímající a co se konkrétně předává (často vhodná grafická příloha). Bezpodmínečně je nutné časové určení termínu předání (datum) a případné termíny s tímto datem související (termíny navazujících etap apod.).

Doklady a expertní listy

– potvrzení o provedení záchranného archeologického výzkumu

Každý záchranný archeologický výzkum je ukončen vyhotovením nálezové zprávy, která slouží jako doklad o provedení výzkumu ke kolaudačnímu řízení a pro potřeby stavebníkovi další dokumentace. Nálezová zpráva je často tvořena stovkami stran textu a dalších obrazových příloh, které není možno přikládat jako doklad o provedení archeologického výzkumu. Z tohoto důvodu vystavují oprávněné organizace, provádějící záchranné archeologické výzkumy, potvrzení o provedení tohoto výzkumu či tzv. expertní listy. V nich musí být vždy uvedeno jaké konkrétní akce (výstavby) se potvrzení o provedení archeologického výzkumu bezprostředně týká (parcelní čísla, název stavby). Podstatná je identifikace organizace, která potvrzení vystavuje (hlavičkový papír, číslo jednací) a její statutární orgán.